

[Jefsen Christensen.]

hvorvidt Undervisning i dansk Sprog i de tysksprogede Skoler skulde være obligatorisk eller frivillig. Der var i det sønderjyske Skoleudvalg Flertal for det første. Den eneste Rettelse, som den daværende Rigsdags sønderjyske Udvalg foretog i den sønderjyske Indstilling, var at foreslaa, at Deltagelsen i Undervisning i Dansk i tysksprogede Skoler skulde være frivillig i de kommende tysksprogede Landsbyskoler. Saa stor Tillid havde man i de Tider til Frihedens Magt i den Slags Spørgsmaal. Denne Tillid blev ikke beskæmmet. Der findes næppe nogen tysksproget kommunal Skole i Landsdelen, der ikke selv har foreslaaet mindst lige saa mange Undervisningstimer i Dansk paa Undervisningsplanen, som der var tænkt lovbefalet.

Resultatet af 25 Aars Skolelovgivning for Mindretallet dernelde er der heller ingen Grund til at beklage fra dansk Side. Det vilde føre for vidt at komme ind paa en Udredning af disse Forhold i Forbindelse med dette Lovforslag, men jeg agter at komme tilbage til Spørgsmaalet senere under andre Former. For dansk Tankegang er det imidlertid en Forargelse, at visse Lærerkrafter inden for den kommunale tyske Skole saavel som mange Lærere i den private tyske Skole, hvoraf mange var her paa Opholdstilladelse sydfra, har kunnet tilside sætte deres naturlige Forpligtelser over for det Samfund, i hvis Tjeneste de stod, paa den Maade som det i en Række Tilfælde er sket. Det gør det ikke bedre, at de paa gældende har ment at kunne gøre dette i Tillid til det tyske Riges Magtstilling i Europa paa det givne Tidspunkt. Denne Holdning fra de paagældende Læreres Side sammen med deres Ungdomsarbejde i nazistisk Aand har gjort det naturligt, at de tyske Skolers Forhold tages op til Undersøgelse, og at der opstod et i og for sig beklageligt Tomrum i Undervisningen af de tysksindede Elementers Børn i Sønderjylland, medens denne Undersøgelse finder Sted, men Mindretallet og dets Lærere kan takke sig selv derfor. Det foreliggende Lovforslag er et Forsøg paa at udfylde dette Tomrum, indtil en endelig Ordning kan træffes og det dybt alvorlige Spørgsmaal kan afklares i det danske Folkesind, om Sprog- og Aandsfrihed skal herske dér, hvor Nationerne mødes i Grænselande, eller ikke. Dette Spørgsmaal skal ikke alene afgøres ud fra stemningsbevægede Synspunkter i enkelte Omraader i Landet, men det er et Spørgsmaal, med Hensyn til hvilket hele Nationen maa staa til Ansvar og tage Æren

eller det modsatte for sin Handlemaade, hvad man end til sin Tid beslutter.

Ud fra denne Opfattelse af det foreliggende Lovforslag, hvis Midlertidighed jo fremgaar af dets Titel og Indhold samt Bemærkningerne dertil, kan jeg anbefale det til en hurtig og velvillig Behandling i dette høje Ting. Jeg er ud fra mit Medarbejderskab i Administrationen af disse Ting fuldt og helt paa det rene med de store Vanskeligheder, der vil være forbundet med Lovforslagets praktiske Gennemførelse. Men disse Vanskeligheder maa alle medvirkende Faktorer i Fællesskab søge at overvinde, og man maa fra alle Sider afholde sig fra at hænge sig i Bureaukratisme af nogen Art.

Jeg er godt tilfreds med de Ændringer der er foretaget af det andet høje Ting i det oprindeligt fremsatte Lovforslag. Jeg har Ænske om en Ændring i § 3, hvis Lovforslaget gaar i Udvalg, men maa mene, at den nye Affattelse af § 7, hvorefter den særlige tilsynsførende falder bort, er heldig, ligesom jeg finder Ændringen til § 8 og Regelen i § 9 formaalstjenlig. Vedtagelsen af Bestemmelserne i sin Tid om Oprettelse af Skolenævn ved Skolerne sammen med Indførelsen af den tyske Skolekonsulent gav det tyske Mindretal Muligheder for at gøre dets Skolevæsen ukontrolabelt for Skoledirektionerne, især under den tyske Besættelse af Landet. Det gav Mindretallet Mulighed for at blive en Stat i Staten paa dette Omraade. De Eksamensrettigheder, der som Følge af § 9 i det foreliggende Lovforslag nu glider ud, har aldrig været ønsket fra dansk Side og hører efter min Mening ikke med til de naturlige Mindretalsrettigheder. Disse maa have deres Omraade inden for Folkeskolealderen og den Undervisning, der i Almindelighed gives her. Alle de Ting, der i Kraft af de tre nævnte Paragraffer nu fjernes, er hængt paa de sønderjyske Skoleforhold, dels administrativt og dels ved Lov, efter at Loven af 28. Juni 1920 kom til Verden.

Idet jeg understreger, at det foreliggende Lovforslag ikke paa nogen Maade foregriber en endelig Udformning af vort Lands Stillingtagen til en endelig Lovgivning paa Mindretalsskolevæsenets Omraade, skal jeg paa ny anbefale Forslaget til en hurtig og velvillig Behandling i det høje Ting. Der kunde være et og andet i den foregaaende ærede Ordførers Udtalelser, som der nok kunde være Grund til at komme ind paa. Jeg agter dog ikke paa nærværende Tidspunkt og i Forbindelse med denne foreløbige Lov at optage principielle Diskussioner med Henblik paa den